EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Majetková a kapitálová struktura podniku

Podnikání v elektrotechnice (KET/PELT), Přednáška č. 8

FAKULTA ELEKTROTECHNICKÁ
ZÁPADOČESKÉ UNIVERZITY
V PLZNI

KET

Přednášky

Přednášky

1) Úvod do podnikání
2) Současné trendy vývoje v elektrotechnice z pohledu podnikání
3) Podnikání v elektrotechnice podle živnostenského zákona
4) Podnikání v elektrotechnice podle zákona o obchodních korporacích
5) Daňová soustava České republiky
6) Tvorba podnikatelského plánu
7) Základní ekonomické aspekty podnikání, ekonomické vztahy
8) **Majetková a kapitálová struktura podniku**
9) Náklady a výnosy podniku
10) Marketingové strategie
11) Manažerské techniky
12) Strategie, cíle a plánování podniku
13) Zajištění a řízení zdrojů pro podnikatelskou činnost

Majetková a kapitálová struktura podniku

Úvod do podnikání

Po této přednášce budete umět:

- charakterizovat rozvahu
- popsat majetkovou strukturu podniku
- popsat kapitálovou strukturu podniku
- vysvětlit pojem likvidnost
- vysvětlit co jsou to odpisy

Klíčová slova:

- rozvaha, majetková struktura, podnik, kapitálová struktura, likvidnost, odpisy

Majetková struktura podniku

Majetková struktura podniku

- *majetek podniku = souhrn všech věcí, peněz, pohledávek a jiných majetkových hodnot, které patří podnikateli a slouží k jeho podnikání*

Základní pojmy

- abychom mohli začít podnikat potřebujeme hmotné a hospodářské prostředky (budovy, zařízení, stroje, materiál, dopravní prostředky …)
- všechny tyto prostředky můžeme označit jako majetek a jednotlivé položky jsou aktiva
- *z pohledu občanského zákoníku (§ 495) se majetkem rozumí souhrn všeho, co patří fyzické nebo právnické osobě*
- veškerý souhrn majetků (i dluhů) tvoří jmění fyzické nebo právnické osoby
- pro účely daně z příjmů se obchodním majetkem rozumí u fyzické osoby část majetku poplatníka, o které bylo nebo je účtováno anebo která je nebo byla uvedena v daňové evidenci
- u právnické osoby se obchodním majetkem rozumí veškerý majetek, který patří poplatníkovi

Použitá literatura: [1]

Základní pojmy

- pro získání potřebných aktiv potřebujeme finanční zdroje, kapitál (ten rozdělujeme na vlastní nebo cizí)
- jednotlivé kapitálové zdroje se označují jako pasiva
- v rámci své hospodářské činnosti by podnik měl udržovat majetkově-finanční stabilitu a tím rovnováhu mezi majetkem a používaným kapitálem
- pro zachování majetkově-finanční stability je nutné sledovat tři základní relace:
  1) poměr mezi jednotlivými složkami majetku (majetková struktura)
  2) poměr mezi jednotlivými druhy kapitálu (kapitálová – finanční struktura)
  3) vzájemný vztah mezi jednotlivými složkami majetku a jednotlivými druhy používaného kapitálu

Použitá literatura: [1]

Základní pojmy

Rozvaha

- základním účetním výkazem, který podává ucelený přehled o majetku a kapitálu podniku je rozvaha (bilance)
- rozvaha má dvě strany – **aktiva a pasiva**
- rozvaha se dívá na majetek ze dvou pohledů, to je vyjádřeno skutečností, že každý druh majetku, s nímž podnik hospodaří, musí být financován z určitého finančního zdroje
- dvojí klasifikace majetku představuje základní princip, na němž je založeno účetnictví
- musí v rozvaze platit základní bilanční rovnice:
  - **AKTIVA = PASIVA**

Použitá literatura: [1, 2]

Základní pojmy

- rozvaha se sestavuje:
  - k počátku a konci účetního období (kalendářního nebo hospodářského roku)
  - při vzniku podniku
  - při přeměně společnosti
  - vstupu do likvidace
  - rozhodnutí o úpadku
  - při zrušení podniku

Použitá literatura: [1, 2]

Struktura rozvahy

AKTIVA	PASIVA
1. Dlouhodobý majetek	**1. Vlastní kapitál**
1.1 Dlouhodobý nehmotný majetek	1.1 Základní kapitál
1.2 Dlouhodobý hmotný majetek	1.2 Ážio a kapitálové fondy
1.3 Dlouhodobý finanční majetek	1.3 Fondy ze zisku
	1.4 Výsledek hospodaření minulých let
	1.5 Výsledek hospodaření běžného účetního období
2. Oběžná aktiva	**2. Cizí zdroje**
2.1 Zásoby	2.1 Rezervy
2.2 Pohledávky – dlouhodobé/krátkodobé	2.2 Dlouhodobé závazky
2.3 Krátkodobý finanční majetek	2.3 Krátkodobé závazky
2.4 Peněžní prostředky	
3. Časové rozlišení aktiv	**3. Časové rozlišení pasiv**
AKTIVA CELKEM	**PASIVA CELKEM**

Použitá literatura: [1, 2]

Struktura rozvahy

Rozvaha – bilance podniku

Aktiva – „to co podnik vlastní" debetní strana, „má dáti"	Pasiva – „komu to patří" způsob financování majetku kreditní strana, „dal"
Dlouhodobý majetek – Dl. nehmotný majetek – Dl. hmotný majetek – Dl. finanční majetek Oběžný majetek – Peněžní prostředky – Pohledávky – Zásoby Přechodná aktiva – Náklady příštích období – Příjmy příštích období – Kurzové rozdíly	• Vlastní zdroje (vlastní kapitál) – Základní kapitál – Fondy – Hospodářský výsledek • Cizí zdroje – Rezervy – Závazky – Bankovní úvěry • Přechodná pasiva – Výdaje a výnosy příštích období – Kurzové rozdíly

Použitá literatura: [1, 2]

Majetková struktura podniku

- podnik by měl usilovat o optimální výši majetku, aby byl schopen zabezpečit normální chod, s co nejmenšími náklady
- majetková struktura podniku je ovlivněna odvětvím a typem podniku a finanční politikou podniku (podílem likvidního majetku na celkovém majetku firmy)

- majetek podniku lze rozdělit na dvě základní skupiny:
  - **dlouhodobý majetek**
  - **oběžný majetek**

Použitá literatura: [1, 2]

Dlouhodobý majetek

Majetková struktura podniku

Dlouhodobý majetek

- dlouhodobý majetek je majetek, který slouží podniku déle než jeden rok
- označuje se také jako stálá aktiva
- tvoří podstatu majetková struktury
- v praxi se dosud používá rovněž starší označení investiční majetek

- člení se do tří základních skupin:
  a) nehmotný
  b) hmotný
  c) finanční

Použitá literatura: [2]

Majetková struktura podniku

Dlouhodobý nehmotný majetek

- patří sem patenty, licence, autorská a vydavatelská práva, nehmotné výsledky výzkumu a vývoje, software, obchodní značka, goodwill (zjednodušeně se jedná o ocenění dobré pověsti podniku při jeho koupi, tj. o rozdíl mezi oceněním podniku při jeho koupi a souhrnem individuálně oceněných složek majetku sníženým o převzaté závazky)
- tento majetek musí splňovat dvě podmínky:
  - doba použitelnosti musí být delší než jeden rok
  - ocenění musí přesáhnout určitou výši stanovenou účetní jednotkou

- z hlediska zákona o daních z příjmů se odpisuje nehmotný majetek se vstupní cenou vyšší než 60 000 Kč a dobou použitelnosti delší než jeden rok

Použitá literatura: [2]

Majetková struktura podniku

Dlouhodobý hmotný majetek

- patří sem pozemky, stavby vč. budov, umělecká díla a sbírky, bez ohledu na jejich vstupní cenu a dále samostatné movité věci a soubory movitých věcí (stroje, zařízení, dopravní prostředky, inventář)
- doba použitelnosti je delší než jeden rok a ocenění přesahuje hranici stanovenou účetní jednotkou
- z daňového hlediska se odpisuje dlouhodobý hmotný majetek se vstupní cenou vyšší než 40 000 Kč, odpisovaný majetek – znehodnocuje se
- neodpisují se však pozemky, umělecká díla a sbírky a majetek vyloučený z odpisování dle zákona o daních z příjmů, neodpisovaný majetek – neznehodnocuje se (pozemky, umělecká díla, zlato)

Použitá literatura: [2]

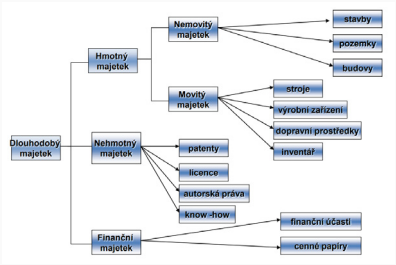
Majetková struktura podniku

Dlouhodobý finanční majetek

- (dříve finanční investice)
- patří sem podíly podniku v jiných podnicích, které budou v držení podniku déle než jeden rok
- nakoupené cenné papíry a vklady (akcie, dluhopisy, pokladniční poukázky, vkladové listy a termínové vklady)
- se splatností delší než jeden rok

Použitá literatura: [2]

Majetková struktura podniku

Použitá literatura: [3]

Majetková struktura podniku

- dlouhodobý majetek se oceňuje vstupní cenou, kterou se rozumí:

a) pořizovací cena, která se skládá z ceny pořízení a všech nákladů souvisejících s pořízením; pořizovací cenou se oceňuje zejména nakoupený dlouhodobý hmotný majetek,
b) vlastní náklady, kterými se oceňuje majetek vytvořený ve vlastní režii,
c) reprodukční pořizovací cena je cena zjištěná podle zvláštního předpisu, která se používá pro ocenění např. darovaného nebo nově zjištěného majetku, jedná se o cenu, za kterou by byl majetek pořízen v době, kdy se o něm účtuje

Použitá literatura: [2]

Majetková struktura podniku

- dlouhodobý nehmotný a hmotný majetek se nespotřebovává najednou, ale postupně se opotřebovává (fyzicky i morálně) a znehodnocuje (s výjimkou pozemků, uměleckých děl a sbírek) a úměrně tomuto opotřebení přenáší svou hodnotu ve formě **odpisů** do nákladů podniku

Odpisy:

- odpisy jsou peněžním vyjádřením postupného opotřebení dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku za určité období
- zároveň jsou důležitým interním zdrojem financování podniku
- přenášení hodnoty majetku do nákladů podniku
- využívají se u majetku který se postupně opotřebovává a znehodnocuje

Použitá literatura: [2]

Majetková struktura podniku

- v praxi se rozlišují účetní a daňové odpisy
- metodiku výpočtu účetních odpisů si stanovuje podnik sám s ohledem na opotřebení odpovídající běžným podmínkám užívání majetku
- daňové odpisy chápeme jako maximální částky odpisů, které připouští zákon o daních z příjmů
- výše účetních a daňových odpisů se zpravidla liší
- zákon o daních z příjmů umožňuje zvolit rovnoměrné nebo zrychlené odpisování
- zvolený způsob odpisování však nelze měnit po celou dobu odpisování majetku
- při pořízení je třeba majetek zatřídit do správné odpisové skupiny podle přílohy k zákonu o daních z příjmů
- odpisových skupin existuje celkem 6 a liší se dobou odpisování

Použitá literatura: [2]

Majetková struktura podniku

Skupina	Doba odpisování	Příklad majetku
1	3 roky	Počítače a periferní zařízení, kancelářské stroje, měřicí, kontrolní, zkušební, navigační a jiné přístroje, stroje a přístroje pro zemědělství, zahradnictví, lesnictví
2	5 let	Montované stavby ze dřeva a plastů, čerpadla na kapaliny, stavební jeřáby, vidlicové stohovací vozíky, kovoobráběcí a ostatní obráběcí stroje, osobní automobily, motorová vozidla nákladní, autobusy
3	10 let	Kovové montované stavby, kotle k ústřednímu topení, elektrická rozvodná a kontrolní zařízení, zdviháky, lodě a plavidla, železniční lokomotivy a vozový park
4	20 let	Oplocení, svršek drah, trubní, telekomunikační a elektrická vedení dálková a místní, stavby elektráren
5	30 let	Dálnice, silnice, spodek drah, plochy letišť, mosty, tunely, podjezdy, objekty čistíren odpadních vod, základy technologických výrobních zařízení
6	50 let	Budovy hotelů, budovy administrativní, budovy obchodních domů, podzemní obchodní střediska, budovy pro společenské a kulturní účely, muzea, knihovny

Použitá literatura: [2]

Majetková struktura podniku

- zvláštní pravidla platí pro odpisování dlouhodobého nehmotného majetku
- u nehmotného majetku, ke kterému má podnik právo užívání na dobu určitou, se roční odpis stanoví jako podíl vstupní ceny a doby sjednané smlouvou
- v ostatních případech se nehmotný majetek odpisuje rovnoměrně bez přerušení, a to audiovizuální dílo 18 měsíců, software a nehmotné výsledky výzkumu a vývoje 36 měsíců, zřizovací výdaje 60 měsíců a ostatní nehmotný majetek 72 měsíců
- goodwill lze odpisovat pouze účetně, a to kladný goodwill rovnoměrně šedesát měsíců od nabytí podniku do nákladů
- záporný goodwill se odpisuje rovnoměrně pět let od nabytí podniku, a to do výnosů

Použitá literatura: [2]

Majetková struktura podniku

- v průběhu odpisování může dojít k tzv. technickému zhodnocení majetku, které zvyšuje vstupní i zůstatkovou cenu majetku a musí se dále odpisovat
- technickým zhodnocením jsou výdaje na dokončené nástavby, přístavby a stavební úpravy, rekonstrukce a modernizace majetku, pokud převýší částku 40 000 Kč za rok
- rekonstrukcí se rozumí takové zásahy do majetku, které mají za následek změnu účelu nebo technických parametrů
- modernizací se rozumí rozšíření vybavenosti nebo použitelnosti majetku

Použitá literatura: [2]

Oběžný majetek

Majetková struktura podniku

Oběžný majetek

- v rozvaze označený jako oběžná aktiva
- jedná so o majetek, jehož jedna forma přechází rychle v jinou
- za peněžní prostředky podnik nakoupí materiál, který prochází ve výrobě různými operacemi, čímž vzniká nedokončená výroba a ve výsledku hotové výrobky
- hotové výrobky zakoupí zákazník, při platbě fakturou podniku vzniká pohledávka vůči odběrateli a po jejím uhrazení obdrží podnik peněžní prostředky.
- oproti dlouhodobému majetku vykazuje oběžný majetek vyšší likviditu, tzn. rychleji a snáze se přemění na peníze

Použitá literatura: [2]

Majetková struktura podniku

Oběžný majetek

- můžeme ho v podniku najít ve dvou základních podobách:
  - ve věcné formě (zásoby)
  - v peněžní podobě (pohledávky, peníze, krátkodobý finanční majetek)
- zásoby můžeme rozdělit na dvě hlavní skupiny:
  - nakupované
  - vlastní výroby
- hlavními položkami nakupovaných zásob jsou skladovaný materiál a skladované zboží
- zboží je nakupováno za účelem dalšího prodeje beze změny stavu, zatímco materiál se spotřebovává při činnosti podniku

Použitá literatura: [2]

Majetková struktura podniku

Oběžný majetek

- mezi skladovaný materiál patří:
  - suroviny (základní materiál)
  - pomocné látky
  - provozovací látky
  - náhradní díly
  - obaly
  - movité věci s dobou použitelnosti kratší než jeden rok
  - drobný hmotný majetek

Použitá literatura: [2]

Majetková struktura podniku

Oběžný majetek

- zásoby vlastní výroby se skládají z těchto položek:
  - nedokončená výroba
  - polotovary
  - výrobky
  - zvířata
- pohledávky z obchodních vztahů (vůči odběratelům) představují vyfakturované a dosud nezaplacené dodávky zákazníkům

Použitá literatura: [2]

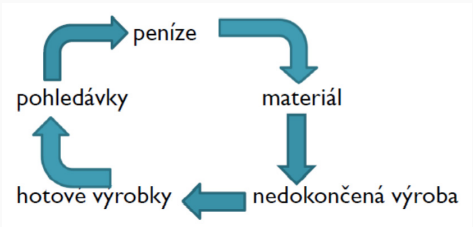
Majetková struktura podniku

Oběžný majetek

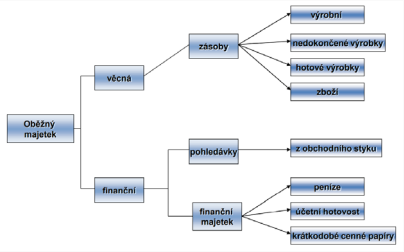
- krátkodobý finanční majetek zahrnuje například:
  - peníze v pokladně a na bankovních účtech
  - ceniny
  - různé druhy cenných papírů (např. akcie, dluhopisy, podílové listy)
  - dlužné cenné papíry (dluhopisy, pokladniční poukázky, směnky) se splatností kratší než jeden rok

Použitá literatura: [2]

Majetková struktura podniku

Majetková struktura podniku

Použitá literatura: [3]

Kapitálová struktura podniku

Kapitálová struktura podniku

Kapitálová struktura podniku

- kapitálovou strukturou se rozumí struktura zdrojů, z nichž majetek podniku vznikl
- je zachycena v pasivech rozvahy
- podle původu zdroje se rozlišuje:
  - **vlastní kapitál**
  - **cizí kapitál**
- podnik by měl mít právě tolik kapitálu, kolik potřebuje:
  - má-li kapitálu více - kapitál nepřináší dostatečnou míru výnosu
  - má-li kapitálu méně - vede k poruchám v chodu podniku

Použitá literatura: [2]

Vlastní kapitál

Kapitálová struktura podniku

Vlastní kapitál

- patří majitelům podniku
- jeho podíl na celkovém kapitálu podniku je ukazatelem finanční jistoty podniku
- v případě obchodní korporace se skládá z těchto položek:
  - a) základní kapitál
  - b) kapitálové fondy
  - c) fondy ze zisku
  - d) výsledek hospodaření
- základní kapitál povinně vytvářejí společnost s ručením omezeným a akciová společnost

Použitá literatura: [2]

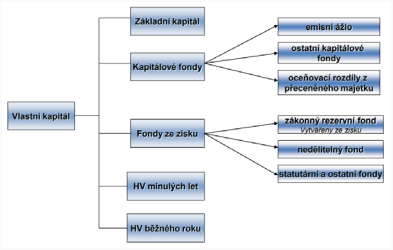
Kapitálová struktura podniku

Vlastní kapitál

- ve společnosti s ručením omezeným jej tvoří peněžní i nepeněžní vklady společníků do společnosti
- u akciové společnosti je to souhrn jmenovitých (nominálních) hodnot emitovaných akcií
- fondy ze zisku jsou vytvářeny:
  - buď přímo ze zákona (zvláštní rezervní fond na vlastní akcie, nebo na finanční asistence společnosti)
  - nebo na základě vlastního rozhodnutí podniku (např. rezervní fond, sociální fond, fond odměn)

Použitá literatura: [2]

Kapitálová struktura podniku

Použitá literatura: [3]

Cizí kapitál

Kapitálová struktura podniku

Cizí kapitál

- cizí kapitál představuje dluhy, které podnik musí v určené době splatit
- podle doby splatnosti je lze rozdělit na:
  - krátkodobé (splatné do 1 roku)
  - dlouhodobé (se splatností delší než 1 rok)

- cizí zdroje se skládají z těchto položek:
  - rezervy
  - dlouhodobé závazky
  - krátkodobé závazky
  - bankovní úvěry a výpomoci

Použitá literatura: [2]

Kapitálová struktura podniku

Rezervy

- rezervy jsou tvořeny na vrub nákladů podniků a slouží ke krytí možných rizik (např. kurzových ztrát) a budoucích výdajů (např. na opravy dlouhodobého hmotného majetku, nebo na daň z příjmů)

Dlouhodobé závazky

- jsou závazky s dobou splatnosti delší než jeden rok
- jsou určeny k financování těch složek aktiv, které mají delší životnost (dlouhodobý majetek)
- patří sem zejména emitované podnikové dluhopisy, dlouhodobé směnky a dlouhodobě přijaté zálohy

Použitá literatura: [2]

Kapitálová struktura podniku

Krátkodobé závazky

- jsou splatné do jednoho roku a jejich úkolem je financovat běžný provoz podniku
- jde zejména o závazky z obchodního styku (dodavatelské úvěry), zálohy přijaté od odběratelů, závazky vůči zaměstnancům
- jsou v podniku přítomny prakticky neustále, označují se někdy jako stálá pasíva

Použitá literatura: [2]

Kapitálová struktura podniku

Bankovní úvěry

bankovní úvěry se rozdělují na:

- dlouhodobé (se splatností delší než 1 rok, investiční úvěry)
- krátkodobé (se splatností do 1 roku, provozní úvěry)

- v praxi se jen málokterý podnik obejde bez použití cizího kapitálu
- cizí kapitál je obvykle levnější než kapitál vlastní, což nám zvyšuje rentabilitu podniku

Použitá literatura: [2]

Kapitálová struktura podniku

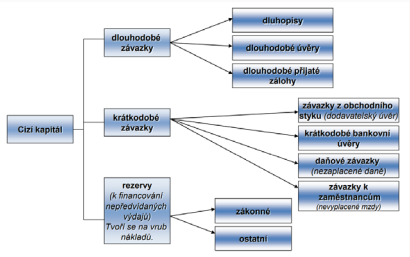
Proč (ne)využívat cizí kapitál?

- nemáme k dispozici dostatečný vlastní kapitál
- cizí kapitál je většinou levnější
- **ale**
- zvyšuje zadluženost podniku a tím snižuje jeho finanční stabilitu
- každý další dluh je dražší
- vysoký podíl cizího kapitálu omezuje jednání managementu, které musí být přizpůsobeno věřitelům

- **vypůjčené peníze pomáhají víc vydělat!**

Použitá literatura: [2, 4]

Kapitálová struktura podniku

Použitá literatura: [3]

Likvidnost

- schopnost jednotlivých aktiv přeměnit se rychle a bez větších ztrát na peněžní prostředky
- nejlikvidnější jsou peníze
- nejméně likvidní jsou stroje a budovy
- likvidita podniku – schopnost podniku uhradit své závazky v daných termínech
- nelikvidní podnik = platební neschopnost (insolvence) – podnik není schopen platit dluhy v době, kdy jsou splatné
- insolvence = dluhy jsou vyšší než realizovaná hodnota aktiv
- vyšší likvidita snižuje nebezpečí platební neschopnosti, ale současně snižuje výnosnost podniku – peníze v pokladně mají nulovou výnosnost, na účtech velmi nízkou!

Použitá literatura: [2, 4]

Závěr

Závěr

- abychom mohli začít podnikat potřebujeme hmotné a hospodářské prostředky (budovy, zařízení, stroje, materiál, dopravní prostředky …)
- všechny tyto prostředky můžeme označit souhrnně jako majetek a jednotlivé položky jsou aktiva
- podnik by měl usilovat o optimální výši majetku, aby byl schopen zabezpečit normální chod, ale s co nejmenšími náklady
- majetek podniku lze rozdělit na dvě základní skupiny:
  - **dlouhodobý majetek a oběžný majetek**
- kapitálovou strukturou se rozumí struktura zdrojů, z nichž majetek podniku vznikl, podle původu zdroje se rozlišuje:
  - **vlastní kapitál a cizí kapitál**
- likvidnost je schopnost jednotlivých aktiv přeměnit se rychle a bez větších ztrát na peněžní prostředky

Kontrolní otázky

Kontrolní otázky

1) K čemu slouží a jak vypadá rozvaha?
2) Popište majetkovou strukturu podniku.
3) Jak můžeme rozdělit majetek podniku?
4) Popište kapitálovou strukturu podniku.
5) Jak můžeme rozdělit kapitálový majetek podniku?
6) K čemu slouží odpisy?
7) Vysvětlete pojem likvidnost.

Děkuji za pozornost.

Máte nějaké otázky??

Ing. Tomáš Řeřicha, Ph.D.,
trericha@fel.zcu.cz

Použitá literatura

[1] Novák Petr a kol.: Základy podnikatelství, podklady pro přednášky, Univerzita Tomáš Bati ve Zlíně, Zlín 2018
[2] Fraňková Zuzana a kol.: Nauka o podniku, e-learning, Technická univerzita v Liberci, Liberec 2020
[3] Badal Tomáš: Základy podnikání, studijní opora, Mendelova univerzita v Brně, Brno 2020
[4] Kupčák Václav: Majetková a kapitálová struktura podniku, podklady pro přednášky, Mendelova univerzita v Brně, Brno 2018

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání
Vzniklo za podpory projektu Západočeské univerzity v Plzni
ESF II
(reg. č. CZ.02.2.69/0.0/0.0/18_056/0013239)
FAKULTA ELEKTROTECHNICKÁ
ZÁPADOČESKÉ UNIVERZITY
V PLZNI
KET